

Богашко О. Л.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри
менеджменту та соціально-гуманітарних дисциплін*

ПВНЗ „Європейський університет”, Уманська філія

м. Умань, Україна

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

Зовнішньоекономічна діяльність являється важливою складовою суспільного розвитку України, незважаючи на зміни в політичній ситуації, економічній кон'юктурі та правовому середовищі. Сучасний етап розвитку світових господарських зв'язків характеризується розширенням усіх форм міжнародних економічних відносин на основі швидкого росту продуктивних сил, який обумовлений прискоренням науково-технічного прогресу. Наслідком цього є постійно зростаюча концентрація виробництва й укрупнення його розмірів, розвиток міжнародної співпраці. Особливістю економічного розвитку є швидкий ріст міжнародної торгівлі науково-технічними знаннями і результатами виробничо-технічного співробітництва, а також характерний бурхливий ріст ринку послуг (страхових, лізингових, транспортних тощо).

Основними мотивами розвитку зовнішньоекономічної діяльності на рівні підприємства можуть бути:

- розширення ринку збуту своєї продукції за національні межі з метою максимізації прибутку;
- закупка необхідної сировини, комплектуючих виробів, нових технологій і обладнання;
- залучення інжинірингових та інших послуг для потреб виробництва, з урахуванням їх унікальності, більш вищої якості і низьких цін в порівнянні з внутрішнім ринком;
- залучення іноземних інвестицій з метою модернізації виробництва,

зміцнення експортного потенціалу і конкурентних позицій на світових товарних ринках;

- участь в міжнародному розподілі праці, спеціалізації і кооперуванні виробництва з метою успішного розвитку своєї економіки.

Роль зовнішньоекономічної діяльності як зовнішнього фактора економічного росту в сучасних умовах постійно зростає. Посилюється її вплив на соціально-економічний розвиток не тільки країни але й кожного господарського суб'єкту.

Матеріальна основа зовнішньоекономічної діяльності – зовнішньоекономічний комплекс країни (регіону). Він являє собою сукупність галузей, підгалузей, об'єднань, підприємств і організацій, що виробляють продукцію на експорт чи використовують імпорتنу продукцію та здійснюють інші види і форми ЗЕД.

Важливим завданням в розвитку зовнішньоекономічного комплексу країни являється об'єднання виробничих і зовнішньоекономічних видів діяльності в єдину органічну, успішно функціонуючу систему.

Практична спрямованість менеджменту зовнішньоекономічної діяльності полягає в раціоналізації системи прийняття рішень у сфері міжнародного бізнесу, підвищенні ефективності інвестицій у цій сфері, перетворенні зовнішньоекономічних зв'язків у фактор економічного зростання і розвитку.

Значення зовнішньоекономічної діяльності в розвитку всіх країн, у тому числі й України, постійно зростає. Історичний досвід підтверджує вигідність розширення участі країн у міжнародному поділі праці і різноманітних формах міжнародного бізнесу. І навпаки, згортання зовнішньоекономічної діяльності неминуче призводить до уповільнення соціально-економічного розвитку країни, виникнення складних проблем, які неможливо вирішити не лише в економіці, але і в інших сферах суспільного життя. Тому процес глобалізації та інтернаціоналізації господарського життя можна вважати закономірним з огляду на посилення взаємозалежності між країнами і зростаючу схожість їх економік.

Глобалізація – це процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації. Основними наслідками цього процесу є розподіл праці, міграція в масштабах усієї планети капіталу, людських та виробничих ресурсів, стандартизація законодавства, економічних та технічних процесів, а також зближення культур різних країн. Це об'єктивний процес, який носить системний характер, тобто охоплює всі сфери життя суспільства. В результаті глобалізації світ стає більш зв'язаним і більш залежним від усіх його суб'єктів. Відбувається збільшення як кількості спільних для груп держав вигод та проблем, так і кількості та типів суб'єктів, що інтегруються.

Зростання ролі зовнішніх факторів у економіці, створення єдиного світового ринку без національних бар'єрів і забезпечення однакових правил гри для всіх учасників, – ось основний перелік економічного аспекту глобалізації.

Проте вона не обмежується суто соціально-економічними змінами, які полягають в поширенні ринкової моделі неоліберального зразку на всій планеті.

На початку XXI століття світове господарство все більше перетворюється в єдине ціле, в якому постійно формуються і протікають різнопланові процеси.

Свідченням зростання взаємозалежності національних економік є їх надзвичайна чутливість до процесів, що відбуваються в інших регіонах планети. Чим вищий рівень інтеграції національної економіки у міжнародні економічні відносини, тим більший вплив на неї мають процеси, що відбуваються в світовій економіці.

В цьому плані економічну глобалізацію прийнято трактувати як вищий, більш розвинений рівень інтернаціоналізації національних економік та їх розчинення в глобальному господарському механізмі.

Вона відбувається у двох напрямках – усередину і назовні. Розвиток всередину означає, що процес йде шляхом розширення використання іноземних товарів, капіталу, технологій. Розвиток назовні свідчить про переважну орієнтацію держави на світовий ринок і глобальну експансію фірм.

Процес глобалізації складається з трьох взаємозв'язаних компонентів – нового міжнародного розподілу праці, міжнародного виробництва і політичних відносин.

Основою сучасного світового господарства є світовий ринок, який зародився ще у XVI столітті у період Великих географічних відкриттів. На його основі почав формуватися міжнародний поділ праці. Проте лише в останні кілька десятиріч є підстави стверджувати, що процеси глобалізації набули ознак цілісності і незворотності.

Цьому також сприяє розвиток відповідної інфраструктури, НТР, новітніх форм руху товарів і капіталу. В той же час, міжгалузевий поділ праці (обмін товарів АПК на промислові), який панував впродовж кількох століть, замінюється і доповнюється внутрішньогалузевим. Все більше значення набуває обмін товарів на послуги, який перевищив 50% обсягу світової торгівлі.

Щодо міжнародного виробництва, то воно почало формуватися у 70 – 80-тих роках XX століття під впливом енергетичної кризи. Старі індустріальні галузі, які потребували багато ресурсів, почали вивозитися в країни, що розвиваються. НТР дозволила технологічно роз'єднати окремі виробничі процеси в просторі.

Таким чином іноземні компанії досягають не тільки зниження витрат виробництва, але і економії первинних інвестицій, а також спрощення і здешевлення управлінських структур. Міжнародним це виробництво є і по характеру ринків збуту.

Політичним фактором, який значно прискорив глобалізаційні процеси, став розпад СРСР і соціалістичної системи. Це сприяло перетворенню капіталізму в єдино можливий варіант світового розвитку. Крім того, значно розширився простір, на який поширилися однотипні ринкові відносини і інститут приватної власності.

Теоретичні та практичні засади сучасної моделі глобалізації почали активно розвиватися з початку 80-тих років минулого століття. Саме тоді у

західній економічній думці відбувся поворот до неоліберального варіанту виходу з економічної депресії.

Державне стимулювання попиту, гонка озброєння багато в чому вичерпали себе, породжуючи бюджетні і фінансові труднощі. Прискорення темпів НТР, посилення позицій підприємницьких кіл, остаточний розпад колоніальної системи сприяли постановці питання про новий світогосподарський лад.

Великі корпорації побачили в глобалізації зручний спосіб звільнитися від тотального державного регулювання, податків і отримали перспективу, спираючись на свої переваги, створювати нові центри влади, формувати майбутні правила гри на глобальному рівні, поширюючи свій вплив на інші регіони.

Таким чином, глобалізація є незворотнім процесом поглиблення зв'язків між різними країнами світу, їх інтеграції на економічному, політичному, культурному, технологічному та інших рівнях.

Процес входження України в систему світових господарських зв'язків багато в чому залежить від якості прийняття управлінських рішень у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Міжнародні ділові операції, як і внутрішні, є результатом визначених управлінських дій: прогнозування і планування, організації, мотивації, керівництва, контролю.

Список використаних джерел:

1. Богашко О. Л. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник / О. Л. Богашко. – Умань: Видавець „Сочінський”, 2010. – 372с.
2. Власов В. Глобалізаційний вплив – стратегічна основа розвитку міжнародної торгівлі / В. Власов // Економіка України. – 2008. – № 4. – С.63-72.
3. Гражевська Н. Забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в глобальному постіндустріальному вимірі / Н. Гражевська // Економіка України. – 2008. – № 9. – С.54-63.